

Sustavno gospodarenje energijom u gradovima i županijama u Republici Hrvatskoj

Yuri Afanasiev, stalni predstavnik UNDP-a u Hrvatskoj, Damir Polančec, potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske i ministar gospodarstva i Vinko Mladineo, direktor Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost prigodom potpisivanja tripartitnog Ugovora o financiranju projekta sustavnog gospodarenja energijom u gradovima i županijama u Republici Hrvatskoj

Gradovi i županije, ubrajajući i sektor stanovanja, odgovorni su za više od 50 posto ukupne potrošnje energije u zemlji, jer se u njihovom vlasništvu nalazi većina javnih zgrada u Hrvatskoj. Projekt *SGE*-a usredotočen je prvenstveno na sektor zgradarstva, u koji spadaju svi privatni i javni objekti kao što su: škole, vrtići, športski objekti, bolnice, kazališta, knjižnice te stambene zgrade i obiteljske kuće. Sektor zgradarstva odgovoran je za 40 posto ukupne potrošnje energije, 17 posto potrošnje pitke vode i 40 posto emisija *stakleničkih* plinova.

Ovom prigodom potpisan je i tripartitni ugovor između MINGORP-a, FZOEU-a i UNDP-a o financiranju projekta *Sustavnog gospodarenja energijom* za 2008.-2009. godinu u iznosu od 20 milijuna kuna. Ugovor su potpisali potpredsjednik Vlade i ministar gospodarstva rada i poduzetništva D. Polančec, direktor FZOEU V. Mladineo i stalni predstavnik UNDP-a u Hrvatskoj Y. Afanasiev.

Drugog dana Konferencije bilo je riječi o uspješnom kandidiranju energetskih projekata na EU i druge natječajne. Održana je i interaktivna

radionica za razvoj i pripremu projekata (*Project Forum Corner*), koju su vodili stručnjaci iz programa *Inteligentna energija u Europi* (IEE - *Intelligent Energy Europe*) Europske unije i iz Ureda regije Valencija u Bruxellesu.

Tijekom Konferencije, 16 tvrtki partnera Projekta *SGE*-a predstavilo je sudionicima svoje proizvode, usluge i mjere kojima se može poboljšati energetska učinkovitost i uštedjeti, ali i stanovati udobnije, kao što su: kvalitetna gradnja, zamjena neodgovarajuće stolarije, postavljanje

Grad Sisak – pokusni kunić

O *pilot* projektu *SGE*-a, koji je proveden u Sisku 2006./07. godine, a sada se širi na sve gradove i županije u Hrvatskoj, govorio je prvi čovjek Siska Dinko Pintarić. Tako su u prošloj godini u gradu Sisku troškovi za energiju u samo nekoliko objekata u vlasništvu Grada smanjeni za pola milijuna kuna, čime je emisija CO_2 za tu godinu smanjena za skoro 100 tona. Procijenjeni potencijal za uštedu energije je 20 do 30 posto, što bi na primjeru Siska iznosilo dva do tri milijuna kuna godišnje. Govoreći o razlozima uvođenja sustavnog gospodarenja energijom, D. Pintarić je kazao kako je glavni motiv bio smanjiti troškove vezane za potrošnju energije te naglasio:

- Uz smanjenje troškova željeli smo i smanjiti vlastiti udjel u zagađivanju grada. Također smo pozitivnim primjerom željeli utjecati na svijest građana da i sami efikasnije koriste energiju u svakodnevnom životu. Naime, u ukupnoj potrošnji energije u gradu, znatan udjel troše upravo građani u vlastitim domovima.

Osim primjera grada Siska, prvog dana Konferencije izneseno je još nekoliko primjera dobre prakse gospodarenja energijom u drugim gradovima. Gradonačelnik Zagreba Milan Bandić je na primjeru Zagrebačkog holdinga pokazao kako se uvođenjem racionalnog gospodarenja energijom može

uštedjeti, ali i smanjiti onečišćenje okoliša. Grad Zagreb je, primjerice, na javnoj rasvjeti uštedio 60 posto troškova, a samo osvjetljenje povećao za 40 posto, zamijenivši stare žarulje s *Philipsovim* ekološki prihvatljivim rasvjetnim tijelima.

- Holding i Grad Zagreb obvezali su se da će u idućem razdoblju od pet godina smanjiti troškove za energiju za pet posto godišnje, a da će se u istom razdoblju emisija CO_2 smanjiti za dvije tisuće tona godišnje. S obzirom na to da četvrtina hrvatskih građana živi u Zagrebu, ostvarenje tog cilja tim je važnije.

Kako rade u Valenciji

Prvog dana Konferencije bilo je riječi o europskom i nacionalnom zakonskom okviru o energiji i zaštiti okoliša te su predstavljena iskustva u realizaciji i primjeri iz prakse gospodarenja energijom u Hrvatskoj i Europi. Predstavnici španjolske regije Valencija, koja je jedna od najuspješnijih europskih regija u korištenju sredstava iz europskih fondova, predstavili su projekte različitih modela financiranja u području energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije, između ostalog i kroz javno-privatna partnerstva. Također, predstavnici Glavne uprave za energetiku i transport (Pedro Ballesteros Torres i Katarina Dobranović) te Glavne uprave za okoliš Europske komisije u Bruxellesu (dr. Artur Runge-Metzger) izložili su pregled europskih poticajnih programa i zakonskog paketa o zaštiti klime i energije.

Direktorica HEP ESCO-a mr.sc. Gordana Lučić ispred vrlo efektivno uređenog štanda HEP ESCO-a s predsjednikom Uprave mr.sc. Ivanom Mravkom i predsjednikom Nadzornog odbora HEP-a Leom Begovićem

Ekipa HEP ESCO-a uspješno je obavila svoj zadatak u Splitu

toplinske izolacije i fasade, rekonstrukcija i/ili zamjena kotlovnica; racionalno korištenje vode; uporaba solarnih kolektora. odnosno uvođenje obnovljivih izvora energije; korištenje šumske biomase za opskrbu toplinskom energijom i slično. U gradovima, veliki potencijal za uštedu energije postoji i u javnoj rasvjeti.

OTVARA SE VELIKO TRŽIŠTE ZA ESCO TVRTKE

Medu izlagačima bila je i naša tvrtka-kćerka HEP ESCO d.o.o., koja suraduje s više od 26 gradova i pet županija na poboljšanju efikasnosti javne rasvjete. Osim smanjenja svjetlosnog zagađenja, rekonstrukcija i/ili zamjena javne rasvjete jednom gradu može donijeti prosječne uštede i do 30 posto godišnje. Čak troje naših kolega iz tvrtke HEP ESCO održalo je i svoje prezentacije i to: direktorica mr.sc. Gordana Lučić, pomoćnica direktorice Jasmina Fanjek i voditelj odjela pripreme i izvedbe projekata Hrvoje Glamuzina.

O tomu kako projekt energetske učinkovitosti u Republici Hrvatskoj provodi HEP ESCO govorila je mr.sc. G. Lučić. Naime, HEP ESCO u suradnji sa Svjetskom bankom (IBRD), Globalnim fondom za zaštitu okoliša pri UN (GEF), Vladom Republike Hrvatske, Hrvatskom bankom za obnovu i razvoj (HBOR) i HEP-om provodi nacionalni Projekt energetske učinkovitosti. Tijekom petogodišnjeg rada ostvaren je veliki dio planiranih osnovnih ciljeva, a to su: povećanje tržišta za projekte energetske učinkovitosti, veća zaštita okoliša, poticanje malog i srednjeg poduzetništva i povećanje zainteresiranosti financijskih institucija za takve projekte:

- Tržište za projekte energetske učinkovitosti prošireno je na cijelo područje Republike Hrvatske, a odnosi se na javnu rasvjetu, zgrade - škole, bolnice, institucije, industriju i kogeneracije na biomasu. Tijekom dosadašnje pripreme i izvedbe projekata energetske učinkovitosti angažirano je 97 tvrtki iz kategorije malog i srednjeg poduzetništva. Kroz izvedbu i financiranje projekata energetske učinkovitosti, banke su se na konkretnim primjerima mogle uvjeriti da je riječ o komercijalnim projektima i da energetska učinkovitost može biti novo tržište za njihove kreditne plasmane.

Za uspješan rad, tvrtka HEP ESCO d.o.o. je proglašena najboljom europskom tvrtkom za 2007. godinu koja osigurava energetske usluge za projekte energetske učinkovitosti od strane Europske organizacije European Energy Service Initiative - European Energy Service Award, s ponosom je naglasila G. Lučić.

H. Glamuzina je u svojoj prezentaciji prikazao nekoliko izvedenih projekata energetske učinkovitosti s podacima o stvarno ostvarenim uštedama u odnosu na planirane, dok je J. Fanjek govorila o financiranju projekata energetske učinkovitosti od strane ESCO tvrtki. Tako je naš HEP ESCO u tu svrhu dobio zajam IBRD-a u iznosu od 4,4 milijuna eura i donaciju GEF-a u iznosu od 5 milijuna USD, a u poslovanju koristi i vlastita sredstva te kredite domaćih banaka: - ESCO tvrtke posluju sukladno tržišnim načelima, što znači da će investirati u projekte čije su uštede u energiji dovoljno velike kako bi osigurale povrat investicije kroz uštede u prihvatljivom vremenskom razdoblju. Financijska struktura i izvori sredstava ovise o klijentu, isplativosti projekta, kao i vremenskom razdoblju otplate projekta.

Informativno-edukacijski film

Moj EE grad

Informativno-edukacijski film *Moj EE grad*, kojim je Konferencija započela, pripremljen je kao dio Projekta poticanja energetske učinkovitosti, s tim da se planira prikazivati u programima lokalnih televizijskih kuća. Također, nakon njegove projekcije, u studijima bi se organizirala interaktivna rasprava s televizijskim gledateljima. Autorsko-produkcijski tim želio je ukazati na već pokrenute projekte poticanja energetske učinkovitosti u pojedinim županijama i gradovima Republike Hrvatske, ali i na razloge koji su nametnuli nužnost za djelovanje.

Film započinje cvrkutom ptica, a nastavlja s prikazima otapanja leda na polovima i sverazarajućih učinaka globalnog zatopljenja, ekstremnih vremenskih okolnosti, povećanja razine mora, izumiranja nekih biljnih i životinjskih vrsta... Zaključak o ljudskoj odgovornosti je neizbježan. Kao i onaj da je krajnje vrijeme da se nešto poduzme.

U nastavku filma govori se o nužnosti smanjenja potrošnje energije, kao ključu našeg opstanka, o energetske učinkovitosti kao prepoznatom strateškom cilju, najboljem načinu borbe protiv klimatskih promjena. U filmu doc. dr. sc. Željko Tomšić, u vrijeme snimanja pomoćnik ministra za energetiku i rudarstvo pri Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva, naglašava značaj postojanja strategije energetskog razvoja i zajedno s UNDP pokretanja Master plana te donošenja Zakona o energiji. Svi ti dokumenti sustavno kreiraju energetske politiku Hrvatske te reguliraju pitanja sustavnog gospodarenja energijom u jedinicama lokalne uprave. Film potom govori kako je sustavno gospodarenje energijom kontinuirani proces koji nudi znatne uštede u brojnim područjima, jer u svakom trenutku znamo gdje trošimo energiju, koliko i kako je trošimo i koliko nas to stoji. Informira nas o osnivanju EE timova i pristupanju informacijskom sustavu ISGE. U području zgradarstva, gdje su uštede najlakše provedive, izrađeni su pilot projekti u gradu Sisku i diljem Sisačko-moslavačke županije, gdje su formirani EE uredi i EE info centri za pružanje informacija i usluga građanima, identificiraju uzroke i predlažu rješenja. O tomu nas izvješćuju gradonačelnik Dinko Pintarić i županica Marijana Petir, a direktorica HEP ESCO-a mr.sc. Gordana Lučić objašnjava kako se ugradnjom nove i kvalitetnije opreme u školskim kotlovnica u Županije, a i u svim drugim akcijama koje HEP ESCO provodi, postignute uštede omogućuju nova ulaganja. Film nastavlja prikazom akcija na području Splitsko-dalmatinske županije, a nastavlja objašnjenjem nužnosti nastavka procesa sustavnog gospodarenja energijom u svim županijama i gradovima.

Spomenimo da je producent filma Zoran Bogunović, redatelj Vedran Mihletić, a scenarist Goran Čačić. Projekt provode UNDP i MINGORP, partneri u projektu su Global Environment Facility i Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitosti Republike Hrvatske, a HEP ESCO je jedan od partnera u produkciji ovog filma.

Veročka Garber